

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
30.09.2024
протокол № 10, п. 9

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 30.09.2024 № 166

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

METHODOLOGY AND METHODS OF PSYCHOLOGICAL RESEARCH

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки» /	«Social and Behavioral Studies»
Спеціальність	053 «Психологія» /	«Psychology»
Освітня програма	«Економічна та соціальна психологія» /	Economic & social psychology»

Вінниця 2024

Розробник:

Браніцька Тетяна, доктор педагогічних наук, професор.

Гарант освітньої програми:

Штифурак Віра, доктор педагогічних наук, професор.

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри права від 02.09.2024, протокол №11;

на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від
_____06.09.2024, протокол № 07.

Рецензент: Штифурак Віра, доктор педагогічних наук, професор ВТЕІ ДТЕУ.
Шпортун Оксана, доктор педагогічних наук, професор, професор
кафедри психології КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 10.10.2024 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 2,15.

Обл.-вид. арк.2,09. Тираж 2. Зам. № 319.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Освітній компонент «Методологія і методи психологічних досліджень» сприяє розширенню професійної ерудиції, вироблення науково-практичного світогляду на основі знань про методи психологічних досліджень, спрямованих на вивчення людської психіки та поведінки, вивчаючи конкретні технології на прикладах застосування методів психологічного впливу у підприємницькій, організаторській сфері.

Предметом вивчення освітнього компоненту є сутність та зміст основних категорій, методологічних принципів наукового пізнання психології, класифікація методів психології, взаємозв'язок методології, методів та методики психологічного дослідження.

Метою вивчення освітнього компоненту «Методологія і методи психологічних досліджень» є оволодіння здобувачами вищої освіти системою теоретичних знань методології як науки, методологічних підходів та принципів у психології, етапів психологічного дослідження, основними методами та методиками психологічного дослідження, що сприятиме розвитку раціонального творчого мислення та можливості втілювати наукові знання у практичну площину.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Методологія і методи психологічного дослідження» є:

- засвоєння здобувачами вищої освіти наукових знань про фундаментальні проблеми психології як науки, методологічні принципи психології та структуру психологічних теорій, перспективи розвитку психології;
- формування загального уявлення про специфіку методології психології та науково обґрунтованої позиції щодо співвідношення методології та психології;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти із функціями методологічного знання і його значення для психології, рівнями методологічного знання; з арсеналом методів психологічного впливу;
- вироблення здатності обирати, застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги і підтримки;
- усвідомлення та дотримання етичних принципів професійної діяльності психолога;
- формування спроможності рефлексувати можливості власного інтелектуального потенціалу для вирішення завдань професійної діяльності;
- сприяння формуванню інтересу до здійснення дослідницької роботи, активізації творчої активності та підготовки до проходження різних видів психологічної практики.

Результатом вивчення освітнього компоненту «Методологія і методи психологічних досліджень» для освітньої програми «Економічна та соціальна психологія» є формування комплексу компетентностей:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні

проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів що характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Програмні результати навчання з навчальної дисципліни «Методологія і методи психологічних досліджень» полягають:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефаківців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення даного освітнього компоненту базується на знаннях «Загальної психології».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компоненту, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом НПП виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08.

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

**Обсяг освітнього компоненту в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	всього	З них				
		лекції	практ.	СРС		
Тема 1. Загальне трактування сутності методології психології. Принципи організації та етапи психологічного дослідження	14	2	4	8	П, ТЕ, УД, Д	8
Тема 2. Поняття методу психологічного дослідження та різні підходи до класифікації	8	2	2	4	РПЗ, УД	4
Тема 3. Емпіричні методи в психології: види та вимоги до їх організації.	8	2	2	4	В, УД, РМГ	4
Тема 4. Характеристика методів опитування та умови ефективного використання у практичній діяльності психолога.	8	2	2	4	П, Т, УД	4
Тема 5. Методи фокус-групи, соціометричний метод опитування: специфіка використання у психологічній практиці	8	2	2	4	РПЗ, УД	4
Тема 6. Загальна характеристика методів активного психологічного впливу на особистість	8	2	2	4	В, УД, РМГ	4
Тема 7. Практика використання основних методів активного психологічного впливу	14	2	4	8	РПЗ, УД	8
Тема 8. Сучасні психологічні методи та технології психосоціальної підтримки	14	2	4	8	П, ТЕ, УД, Д	8
Тема 9. Методологічне забезпечення ефективної комунікації, розвитку довіри та підтримки у безпечному соціально-економічному просторі.	20	2	6	12	РПЗ, УД	12
Тема 10. Методи та технології розвитку емоційного, міжособистісного інтелекту, управління власними емоційними траєкторіями	14	2	4	8	П, ТЕ, УД, Д	8
Тема 11. Технологія розвитку резиліентності особистості та профілактика емоційного вигорання	14	2	4	8	П, ТЕ, УД, Д	8
Тема 12. Сучасні психологічні методи та технології в переговорному процесі	8	2	2	4	РПЗ, УД	4
Тема 13. Стратегії та техніки психологічного впливу в переговорному процесі	8	2	2	4	РПЗ, УД	4
Тема 14. Психологічні інструменти підтримки переговорного процесу	8	2	2	4	РПЗ, УД	4
Індивідуальне завдання	28			28	ІЗ	16
Всього	180/6	28	42	112		100

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

ТЕ – твори-есе – 2 бали.

РПЗ – розв’язання практичних завдань – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

Д – доповідь – 2 бали.

Т – тестування – 1 бал.

П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 16 балів (творчий проєкт / участь у наукових заходах).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Зміст освітнього компоненту (теми програми).

Тема 1. Загальне трактування сутності методології психології. Принципи організації та етапи психологічного дослідження.

Сутність психологічного дослідження. Види психологічних досліджень: теоретичні та емпіричні.

Принципи організації психологічного дослідження. Науковість та об'єктивність. Етичність та конфіденційність. Надійність та валідність методів. Репрезентативність вибірки. Системність і комплексність підходу.

Етапи дослідження. Постановка проблеми. Визначення цілей і завдань дослідження. Формулювання гіпотез або дослідницьких питань. Вибір методів дослідження (експериментальних, неекспериментальних). Розробка дизайну дослідження та вибірка. Організація процесу збору даних (опитування, спостереження, експерименти). Забезпечення репрезентативності вибірки. Аналіз даних. Обробка та інтерпретація отриманих результатів. Порівняння результатів з гіпотезами та попередніми дослідженнями. Висновки та їх обговорення.

Публікація та застосування результатів. Етичність: дотримання моральних норм та захист прав учасників. Інформована згода та конфіденційність.

Методологія психологічних досліджень в умовах сучасності: вітчизняні і зарубіжні підходи у психологічній науці: біхевіоризм; гуманістична парадигма.

Тема 2. Поняття методу психологічного дослідження та різні підходи до класифікації.

Визначення методу психологічного дослідження. Значення методів для дослідження психічних явищ. Основні підходи до класифікації методів психологічного дослідження:

За метою дослідження: *теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення). Емпіричні методи (спостереження, експеримент, опитування).* За рівнем контролю змінних: *Контрольовані методи (лабораторний експеримент). Неконтрольовані методи (польове спостереження).* За типом даних: *Кількісні методи (опитувальники, тести). Якісні методи (інтерв'ю, фокус-групи).*

Опис основних методів психологічного дослідження. Спостереження та його види (натуралістичне, структуроване), переваги та обмеження. *Основні види експериментів (лабораторний, польовий, природний). Принципи організації експерименту.*

Опитування. *Типи опитувань (анкети, інтерв'ю). Переваги та недоліки опитувальних методів.* Тестування. *Види тестів (інтелектуальні, особистісні). Поняття надійності та валідності тестів.* Методи проєктивного тестування.

Порівняння методів. Переваги та обмеження різних методів. Значення різних методів для психологічного дослідження. Вибір методу залежно від цілей дослідження.

Тема 3. Емпіричні методи в психології: види та вимоги до їх організації.

Сутність емпіричних методів психології. Види емпіричних методів: *спостереження: природне, лабораторне; включене; невключене.*

Загальні вимоги до емпіричних методів (*валідність, діагностична сила, надійність, репрезентативність*). Переваги та недоліки емпіричних методів.

Зміст та особливості наукового спостереження. Структура спостереження (*задум, гіпотеза, система методів, обробка результатів, їх контроль*). Правила і вимоги до наукового спостереження. Журнал спостережень. Розробка програми дослідження. Переваги й недоліки методу спостереження. Роль особистості спостерігача.

Метод експерименту та його роль в психології. Основна мета експериментів. Головне завдання психологічного експерименту. Умови проведення експерименту.

Два основних види експерименту: природній та лабораторний. Констатувальний та формувальний експерименти. Етапи реалізації психологічного експерименту. Експериментальна та контрольна група.

Тема 4. Характеристика методів опитування та умови ефективного використання у практичній діяльності.

Загальна характеристика методу опитування. Види опитування: очне (інтерв'ю бесіда) та заочне (анкетування). Зміст методу інтерв'ю. Сфери застосування інтерв'ю. Види інтерв'ю за технікою проведення: вільне, стандартизоване, напівстандартизоване.

Бесіда як метод опитування. Правила проведення бесіди. Відмінність бесіди від інтерв'ю. Метод анкетування. Типи анкетного опитування. Переваги й недоліки методу анкетування.

Особливості методу тестування, види та вимоги до використання. Поняття «тест». Типи тестів (психологічне тестування, тести досягнень). Основне завдання тесту. Сфери застосування тестів у психології (освіта, професійна підготовка та відбір, профорієнтація, психологічне консультування та психотерапія, плануванні корекційної роботи, дослідницької діяльності і т.д.). Основні види тестів (тести інтелекту, тести досягнень, особистісні тести, проєктивні тести та ін.).

Правила проведення тестування. Процедура проведення тестування. Інтерпретація отриманих результатів. Ефективне використання тестів. Переваги й недоліки тестового методу.

Тема 5. Методи фокус-групи, соціометричний метод опитування: особливості використання у психологічній практиці

Поняття фокус-групи. Загальна характеристика, мета, завдання, особливості фокус-групових інтерв'ю. Елементи дослідження за допомогою фокус-групи. Завдання, які можуть бути вирішені за допомогою фокус групи в рамках психологічних досліджень.

Переваги і недоліки методу фокус-групи.

Соціально-психологічні процеси у фокус-групах (групова поляризація, соціальна фасилітація, конформізм). Звіт за результатами фокус-групового дослідження.

Метод Дельфі - експерти відповідають на послідовні раунди запитань та обговорення, під час яких вони виражають свої думки, прогнози або оцінки. «Мозковий штурм». Відмінності цих методів дослідження від методу фокус-групи.

Специфіка соціометричного методу опитування. Основне призначення соціометрії. Соціометрична картка. Соціометрія та вимірювання міжособистісних відносин в групі.

Етапи і процедури соціометричного опитування: підготовчий етап; оперативний етап збору даних; результуючий етап обробки та аналізу даних. Висновки та корекційна робота за результатами соціометричного дослідження.

Тема 6. Загальна характеристика методів активного психологічного впливу на особистість

Методи активного впливу на особистість включають різноманітні техніки і підходи, що спрямовані на зміну поведінки, мислення, емоційних станів та розвитку особистісних якостей індивіда.

Поняття, мета та завдання методів психологічного впливу. Особливості методів активного впливу. Різноманітні прийоми та стратегії, спрямовані на зміну поведінки, переконань або емоцій особистості.

Класифікація методів психологічного впливу. *Психотерапевтичні методи*: психотерапія, когнітивно-поведінкова терапія, гештальт-терапія. *Навчальні методи*: методи, спрямовані на навчання новим навичкам або зміну навичок. *Тренінгові методи*: з розвитку навичок спілкування, лідерства, управління стресом. *Відмінність* методів, які сприяють самопізнанню, розвитку особистості та самореалізації.

Ефективність та обмеження використання методів даної групи. *Умови забезпечення* позитивних результатів в розвитку та підтримці психічного здоров'я. Необхідність врахування індивідуальних особливостей та контексту для досягнення очікуваних результатів. Роль методів активного впливу у психологічній практиці.

Тема 7. Практика використання основних методів активного психологічного впливу

Психологічний тренінг: розвиток комунікативних навичок, лідерських якостей, управління стресом, підвищення ефективності праці. *Методи*: ролеві ігри, групові дискусії, симуляційні вправи, кейс-стаді. *Застосування*: корпоративні тренінги для співробітників, тренінги для розвитку навичок ведення переговорів, управління змінами в організації.

Консультація: вирішення індивідуальних або групових проблем, підтримка в прийнятті рішень, поліпшення робочого клімату. *Методи*: індивідуальні консультації, коучинг. *Застосування*: індивідуальна робота з працівниками щодо кар'єрного розвитку, консультації з питань мотивації та професійного вигорання, підтримка керівників у прийнятті управлінських рішень.

Психологічна корекція: корекція деструктивних поведінкових моделей, поліпшення психологічного клімату в колективі, підтримка психологічного здоров'я. *Методи:* когнітивно-поведінкова терапія, групова терапія, соціально-психологічні тренінги. *Застосування:* робота з конфліктними ситуаціями в колективі, корекція поведінкових проблем у працівників, програми підтримки психологічного благополуччя.

Ефективність впливу на індивідуальну та групову поведінку в колективі, розвиток особистісних та професійних якостей, підтримка загального психологічного клімату в організаціях.

Тема 8. Сучасні психологічні методи та технології психосоціальної підтримки.

Індивідуальна підтримка: Когнітивно-поведінкова терапія (КПТ): Зміна негативних мисленнєвих патернів та поведінки. Методики стрес-менеджменту: Техніки релаксації, медитації та управління стресом. Психоедукація: Інформування про психологічні стани та способи їх вирішення.

Групова підтримка: Групова терапія: Обговорення проблем і досвіду. Тренінги особистісного розвитку: Розвиток комунікативних навичок, лідерства та емоційного інтелекту.

Соціальна підтримка: Соціальні служби та консультативні центри: Надання інформації та практичної допомоги. Програми соціальної адаптації: Допомога у адаптації до змін у соціально-економічному середовищі.

Технології підтримки: Дистанційні технології: Телепсихологія, онлайн-консультації, мобільні додатки для психічного здоров'я. Віртуальна реальність (VR): VR-терапія для опрацювання фобій, тривожності та посттравматичних станів. Біофідбек та нейрофідбек: Контроль фізіологічних процесів і мозкової активності за допомогою технологій.

Тема 9. Методологічне забезпечення ефективної комунікації, розвитку довіри та підтримки у безпечному соціально-економічному просторі.

Комунікаційні стратегії: Вивчення основних принципів ефективної комунікації. Розвиток навичок активного слухання та відповіді на емоційні сигнали. Використання невербальних засобів спілкування для підвищення емпатії та залучення співрозмовників.

Розвиток довіри: Створення довірчого середовища через відкритість та конфіденційність. Вивчення стратегій побудови та збереження довіри в міжособистісних відносинах. Застосування методів виявлення та вирішення конфліктних ситуацій для зміцнення відносин. Техніка шерингу, обговорення. Технологія розвивального зворотного зв'язку для формування психологічно безпечного середовища.

Підтримка в безпечному середовищі: Навчання навичкам емоційного саморегулювання для зменшення стресу та підвищення самопочуття. Створення безпечних та підтримуючих спільнот для ефективного розвитку і соціальної адаптації.

Ефективне спілкування у контексті психології партнерства: прийоми активного слухання; перефразування; резюмування; ефективне надання зворотнього зв'язку; «Я-твердження». Технологія розвитку культури міжособистісного спілкування. Бар'єри ефективного спілкування; слухання, сприйняття, розуміння, реагування. Дискусія – слухаю, чую, реаую. Особливості стилів спілкування: інформаційні повідомлення, дискусії, техніки; практики відновної комунікації.

Емпатійне спілкування. Розуміння і трансформація внутрішнього стану співрозмовника. (ННС) Ненасильницьке спілкування «Мова життя» в професійній діяльності соціального психолога (за методикою Маршала Розенберга). Принципи побудови взаємної поваги і співробітництва, підвищення рівня толерантності. Алгоритми взаємодії в нових умовах для підтримки безпечного простору. Інструменти конструктивного зворотного зв'язку та психологічної підтримки в сучасних соціально-економічних умовах.

Тема 10. Методи та технології розвитку емоційного, міжособистісного інтелекту, управління власними емоційними траєкторіями.

Методи розвитку емоційного інтелекту. Вивчення основних компонентів емоційного інтелекту: сприйняття емоцій, розуміння емоцій, регуляція емоцій та виявлення емпатії. Застосування практичних методів для розвитку кожного з компонентів. Тренування навичок емоційної свідомості та контролю емоційних реакцій.

Розвиток міжособистісного інтелекту: Розуміння та вивчення різних аспектів міжособистісних відносин: емпатія, соціальна компетентність, конфліктність тощо. Використання ролевих ігор, тренінгів спілкування та інтерактивних вправ для покращення міжособистісних навичок. Підвищення свідомості про міжособистісні динаміки та вивчення стратегій побудови здорових відносин.

Управління власними емоційними траєкторіями: Розвиток навичок саморегуляції та стресостійкості. Вивчення технік ментального тренування та практик медитації для збалансування емоцій. Використання психологічних стратегій для управління емоційними реакціями у важких ситуаціях.

Тема 11. Технологія розвитку резиліентності особистості та профілактика емоційного вигорання.

Основні поняття: Резиліентність: здатність особистості адаптуватися до стресу та труднощів, зберігаючи психологічну стійкість і благополуччя. Емоційне вигорання: синдром, що включає емоційне виснаження, деперсоналізацію та зниження професійної ефективності.

Технології розвитку резиліентності. Психоедукація: навчання основам психологічної стійкості та методам управління стресом. *Когнітивно-поведінкові техніки:* Ідентифікація та модифікація негативних мисленневих патернів. Формування позитивного мислення. *Майндфулнес та медитація:* практики усвідомленості для підвищення емоційної саморегуляції. *Розвиток соціальної підтримки:* зміцнення соціальних зв'язків та підтримка взаємин. *Фізична активність та здоровий спосіб життя:* регулярні фізичні вправи, здорове харчування, достатній сон.

Профілактика емоційного вигорання. Раннє виявлення симптомів: моніторинг власного стану та визначення ранніх ознак вигорання. Баланс роботи та особистого життя: створення меж між професійною діяльністю та особистим часом. *Техніки релаксації:* дихальні вправи, прогресивна м'язова релаксація, йога. *Психологічна допомога та супервізія:* консультації з психологом або коучем. *Професійна супервізія для фахівців,* що працюють у стресових умовах. *Розвиток професійних навичок та кар'єрне зростання:* постійне навчання та розвиток компетенцій для запобігання професійному застою. Психотехнологія розвитку життєстійкості.

Тема 12. Сучасні психологічні методи та технології в переговорному процесі.

Переговори: процес взаємодії двох або більше сторін з метою досягнення домовленості або вирішення конфлікту.

Етапи переговорного процесу: Підготовка: Збір інформації, аналіз потреб і позицій сторін. Вступна фаза: Встановлення контакту, створення позитивного настрою. Основна фаза: Обговорення ключових питань, використання стратегій і технік впливу. Завершення: Досягнення домовленостей, закріплення результатів. Психологічні методи та технології.

Переговорний процес з урегулювання конфліктів. Переговорні стилі в конфлікті. *Управління конфліктами:* Вивчення методів виявлення та розв'язання конфліктних ситуацій в переговорному процесі. Використання технік дебрифінгу та медіації для зменшення конфліктів та досягнення взаємопорозуміння.

Медіація як ефективна технологія вирішення конфліктів. Стадії медіації. Правила, процедура, техніки та стратегії медіації. Вимоги до професійного посередника – медіатора. Застосування технік релаксації та стрес-менеджменту для збереження спокою та об'єктивності під час переговорів.

Аналіз інтересів та потреб сторін: Використання психологічних методів для визначення інтересів, потреб та мотивацій сторін. *Мотиваційне інтерв'ю:* техніка, спрямована на виявлення внутрішніх мотивів партнера та створення умов для його зацікавленості у спільному рішенні.

Активне слухання: Використання технік, що дозволяють краще розуміти партнера по переговорах (парафраз, уточнення, емпатійні відповіді). Створення атмосфери довіри та відкритості. *Емоційний інтелект (EQ):* Розуміння та управління власними емоціями, а також емоціями партнера по переговорах. Використання емпатії для створення позитивного емоційного фону.

Тема 13. Стратегії та техніки психологічного впливу в переговорному процесі.

Стратегії психологічного впливу: Взаємність: створення відчуття обов'язку відповісти на послугу. *Вплив авторитету:* використання статусу або експертності для переконання. *Соціальне підтвердження:* показ наявності підтримки або згоди з боку інших. *Симпатія:* формування позитивного ставлення через дружелюбність та емпатію. *Дефіцит:* підкреслення обмеженості ресурсу або часу для прийняття рішення.

Формулювання спільних інтересів: Техніка, коли сторони спрямовуються на пошук загальних цілей чи інтересів, які можуть спільно забезпечити вигоду кожній з них. Це сприяє побудові конструктивного діалогу та зменшенню конфліктів.

Техніка активного підкріплення: Використовується для підтримки позитивної реакції на пропозиції чи ідеї, які висловлюються. Це може включати використання підтверджуючих мовних засобів, підкріплення ідеї чи підсилення її значущості для сторони.

Техніки психологічного впливу: *Активне слухання:* демонстрація уважності та зацікавленості до співрозмовника. *Рефреймінг:* зміна сприйняття ситуації через переформулювання. *Моделювання поведінки:* використання прикладів та аналогій для пояснення позиції. *Позитивне підкріплення:* використання похвали та винагороди для стимулювання бажаної поведінки. Маніпулятивні технології у процесі переговорів. Види маніпуляцій у переговорах та протидія маніпулятивним технологіям.

Техніки впливу в переговорах: «Двері в обличчя»: спочатку велике прохання, яке ймовірно відхилить, потім менше і більш прийнятне прохання. «Нога в дверях»: спочатку маленьке прохання, щоб підготувати до більшого запиту.

Етичні аспекти психологічного впливу: важливість чесності та прозорості. Збереження взаємної поваги та довіри.

Тема 14. Психологічні інструменти підтримки переговорного процесу.

Психодіагностика: Оцінка особистісних якостей: Використання тестів для визначення психологічних особливостей учасників переговорів. Аналіз поведінкових патернів: Вивчення типових поведінкових реакцій для передбачення дій співрозмовника.

Психотерапевтичні підходи: Когнітивно-поведінкова терапія (КПТ): Використання методів КПТ для зміни негативних мисленевих та поведінкових патернів.

Вплив сучасних психологічних методів на переговори. Підвищення ефективності комунікації: Поліпшення розуміння між сторонами та зниження конфліктності. Зміцнення довіри: Створення атмосфери співпраці. Оптимізація рішень: Досягнення більш вигідних та стабільних домовленостей.

Сучасні психологічні методи є невід'ємна складова успішного переговорного процесу, що сприяє досягненню взаємовигідних угод та зміцненню взаємодії між сторонами. Вдосконалення психологічних навичок та інтеграції нових методів у переговорний процес.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час, год.
1	2	3
<p>Розуміти: принципи психологічного дослідження та їх характеристику: об'єктивність; виключення суб'єктивних впливів на результати; валідність; точність і відповідність методів</p> <p>Розуміти: визначення цілей і завдань дослідження, формулювання гіпотез та дослідницьких питань.</p>	<p>Тема 1. Загальне трактування сутності методології психології. Принципи організації та етапи психологічного дослідження</p> <p>Лекція 1 План: 1. Сутність психологічного дослідження. 2. Види психологічних досліджень: теоретичні та емпіричні 3. Принципи організації психологічного дослідження. Науковість та об'єктивність. 4. Етапи психологічного дослідження</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,32,34,35,36,42,44 Додаткові: 2,3 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	2
<p>Розрізняти: етапи організації психологічного дослідження.</p> <p>Критично осмислювати: етичність дотримання моральних норм та захист прав учасників.</p> <p>Бути здатним: аналізувати отримані дані, здійснювати обробку та інтерпретацію отриманих результатів.</p> <p>Обґрунтовувати: доцільності дотримання принципів психологічних досліджень, що забезпечує науковість та надійність проведених досліджень.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до практичного заняття; Перелік тем для творчих проєктів, есе, презентацій за вибором: <i>Порівняльний аналіз: «Методологічні проблеми в сучасній психології»; «Розвиток методології науки від античності до сучасності»</i> <i>«Наукові принципи організації психологічних досліджень: надійність, валідність, об'єктивність»</i> <i>«Основні етапи організації психологічного дослідження: від гіпотези до висновків»,</i> <i>«Психологічне дослідження як інструмент пізнання: теоретичні та прикладні аспекти»;</i> <i>«Методологія вітчизняних і зарубіжних підходів у психологічній науці: біхевіоризм; гуманістична парадигма»</i> <i>«Роль етичних принципів у психологічних дослідженнях: аналіз випадків порушень»,</i> <i>«Сучасні тенденції в психологічних дослідженнях: від традиційних методів до цифрових технологій»</i> <i>«Етапи організації психологічного дослідження: від ідеї до практичної реалізації»</i></p>	8
	<p>Практичне заняття 1. План: 1. Розвиток методології психологічної науки. 2. Методологія вітчизняних і зарубіжних підходів у психологічній науці: природничо-наукова парадигма; біхевіоризм; гуманістична парадигма. 3. Методологія діяльнісного підходу в психології. 4. Принципи організації психологічного дослідження</p>	2
	<p>Практичне заняття 2. План: 1. Етапи психологічного дослідження.</p>	2

1	2	3
	<p>2. Визначення цілей і завдань психологічного дослідження.</p> <p>3. Формулювання гіпотез або дослідницьких питань.</p> <p>4. Вибір методів дослідження (експериментальних, неекспериментальних).</p> <p>5. Розробка дизайну дослідження та вибірка.</p> <p>Аналіз даних. Обробка та інтерпретація отриманих результатів.</p>	
<p>Розуміти: сутність методів психологічного дослідження як наукової категорії.</p> <p>Визначати: основні підходи до класифікації методів психологічного дослідження.</p> <p>Враховувати: надійність та валідність методів; вибір методу залежно від цілей дослідження.</p>	<p>Тема 2. Поняття методу психологічного дослідження та різні підходи до класифікації.</p> <p>Лекція 2</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про методи психологічного дослідження. 2. Підходи до класифікації методів психологічного дослідження. 3. Основні методи психологічного дослідження: спостереження, опитування, тестування, експеримент. 4. Порівняння методів. Переваги та обмеження різних методів. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,25,32,34,35,36,42,44 Додаткові: 2,3 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	2
<p>Критично осмислювати: переваги та обмеження різних методів, коли і які методи доцільно використовувати, взаємодоповнюваність методів.</p> <p>Бути здатним: використовувати у практичній діяльності спостереження, опитування, тестування, експеримент.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до практичного заняття; - зробити презентацію за вибором студентів з таких тем: «Презентація з огляду методів психологічного дослідження»; «Класифікація методів психологічного дослідження». Оберіть один з підходів до класифікації методів психологічного дослідження (наприклад, емпіричні та теоретичні методи); «Порівняння якісних та кількісних методів у психологічних дослідженнях»: <p>Можна створити відео-презентацію своїх робіт, використовуючи програми для відеомонтажу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготувати кейс-стаді: «Використання методу спостереження у психології (опис конкретного випадку застосування спостереження)»; «Експериментальні дослідження у психології: (основні види експериментів (лабораторний, польовий, природний)»; «Використання методу тестування у психології: (проаналізуйте конкретний випадок застосування психологічних тестів)»; «Використання методу інтерв'ю у психології» опис конкретного випадку застосування інтерв'ю. - підготувати Есе: «Метод опитування у психології та його переваги і недоліки»; «Етичні питання у психологічних дослідженнях» 	4
	<p>Практичне заняття 3.</p> <p>План:</p>	2

1	2	3
	1. Переваги та обмеження різних методів, науково - практична доцільність їх використовувати. 2. Значення різних методів для психологічного дослідження. 3. Вибір методу залежно від цілей дослідження. 4. Взаємодоповнюваність методів психологічних досліджень.	
Осмишлювати: сутність емпіричних методів, різні види емпіричних методів дослідження. Визначати: переваги та недоліки емпіричних методів, зокрема, зміст та особливості наукового спостереження. Бути здатним: враховувати загальні вимоги до емпіричних методів дослідження у психологічній практиці.	Тема 3. Емпіричні методи в психології: види та вимоги до їх організації Лекція 3. План. 1. Сутність емпіричних методів у психології. 2. Зміст та особливості наукового спостереження. 3. Види спостереження: природне, лабораторне; включене; невключене. 4. Загальні вимоги до емпіричних методів (валідність, діагностична сила, надійність, репрезентативність). 5. Переваги та недоліки емпіричних методів. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,25,26,32,33,44 Додаткові: 2,3, Інтернет-ресурси: 1-11.	2
	Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; - Завдання для самостійної роботи студентів: проекти, презентації, есе - підготувати презентацію <i>«Порівняльний аналіз методів спостереження та експерименту в психології»</i> ; <i>«Роль експерименту в розвитку сучасної психології»</i> ; <i>«Зміст відкритого та прихованого спостереження: переваги й недоліки кожного з них»</i> - підготувати ЕСЕ: <i>«Проблеми та перспективи використання онлайн-опитувань у психологічних дослідженнях»</i> , <i>«Методи опитування в психологічних дослідженнях: переваги та недоліки»</i> , <i>«Роль і завдання експериментальної та контрольної групи в процесі проведення психологічного дослідження»</i> . - підготувати проєкт <i>«Дослідження впливу різних методів спостереження на результати дослідження»</i> , <i>«Організація та вимоги до проведення експерименту в психології»</i> ; - розкрити зміст поняття <i>«Констатувальний та формувальний експерименти»</i> , навести приклади.	4
	Практичне заняття 4 План: 1. Загальна характеристика методів опитування. 2. Спостереження та його види (натуралістичне, структуроване), переваги та обмеження.	2

1	2	3
	<p>3. Основна мета та умови організації і проведення експериментів.</p> <p>4. Види експериментів, їх відмінності.</p>	
<p>Розуміти: наукову сутність та загальну характеристику методів опитування.</p> <p>Розрізняти: види опитування: очне (інтерв'ю бесіда) та заочне (анкетування).</p> <p>Критично осмислювати: можливості інтерв'ю як інструменту психологічного дослідження; використання методів опитування в психології.</p>	<p>Тема 4. Характеристика методів опитування та умови ефективного використання у практичній діяльності.</p> <p>Лекція 4. План: 1. Загальна характеристика методу опитування. 2. Види опитування: очне (інтерв'ю бесіда) та заочне (анкетування). 3. Зміст, види методу інтерв'ю та сфери застосування. 4. Бесіда як метод опитування. Правила проведення бесіди. Відмінність бесіди від інтерв'ю. 5. Метод анкетування та його типи. Переваги й недоліки методу анкетування.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,25,32,33,44 Додаткові: 2,3 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	2
<p>Визначати: переваги і недоліки всіх методів опитування.</p> <p>Бути здатним: застосувати тести у професійній діяльності; враховувати правила проведення тестування; інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; Завдання для самостійної роботи за вибором студентів: проєкти, презентації, есе <i>«Методи опитування в психології: Огляд та практичне застосування.» «Ефективність методів опитування у психологічних дослідженнях», «Анкетування та інтерв'ю: сучасні підходи та виклики», «Від теорії до практики: використання методів опитування у психологічній роботі», «Інтерв'ю як інструмент психологічного дослідження: методи та техніки»</i> - написати есе: <i>«Ефективність анкетування у психологічних дослідженнях: переваги та обмеження». «Порівняльний аналіз анкетування та інтерв'ю: переваги і недоліки», «Сучасні підходи до використання методів опитування в психологічній практиці».</i></p>	4
	<p>Практичне заняття 5. План: 1. Особливості методу тестування, вимоги до використання. 2. Сфери застосування тестів у психології . 3. Основні види тестів (тести інтелекту, тести досягнень, особистісні тести, проєктивні тести та ін.). 4. Методи проєктивного тестування. 5. Правила проведення тестування та інтерпретація отриманих результатів.</p>	2

1	2	3
<p>Розуміти: сутність фокус-групи та її загальне призначення.</p> <p>Розрізняти: основне призначення соціометрії та специфіку соціометричного методу опитування.</p> <p>Критично осмислювати: метод Дельфі; «мозковий штурм» та відмінності цих методів дослідження від методу фокус-групи.</p> <p>Бути здатним: застосовувати метод Дельфі та «мозковий штурм» у психологічній практиці.</p>	<p>Тема 5. Методи фокус-групи, соціометричний метод опитування: особливості використання у психологічній практиці</p> <p>Лекція 5 План: 1. Поняття фокус-групи: загальна характеристика. 2. Елементи дослідження за допомогою фокус-групи. 3. Особливості та вимоги до використання соціометричного методу опитування. 4. Метод Дельфі; «Мозковий штурм»: сутність, переваги, відмінності від методу фокус-групи.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 25,32,33,34,37,44 Додаткові: 2,3, Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; Завдання для самостійної роботи за вибором студентів: проєкти, презентації, есе - підготовка до дискусійного обговорення: <i>«Проаналізуйте, які проблеми в межах психології можна досліджувати за допомогою методу фокус-групи: наведіть приклади»; «Визначте основні вимоги до керівника та членів фокус-групи».</i> <i>«Охарактеризуйте основні етапи проведення фокус-групового дослідження»; «Означте недоліки методу фокус-групи».</i> - підготувати Есе: <i>«Охарактеризуйте відмінності методу «Дельфі» та методу фокус-групи»; «Означте, для дослідження яких проблем використовується соціометричний метод? Запропонуйте 5 запитань, які можуть бути включені до соціометричного тесту».</i></p>	4
	<p>Практичне заняття 6 План 1. Завдання, які можуть бути вирішені за допомогою фокус групи в межах психологічних досліджень. 2. Переваги і недоліки методу фокус-групи. 3. Соціометрія та вимірювання міжособистісних відносин в групі. 4. Етапи і процедури соціометричного опитування. 5. Корекційна робота за результатами соціометричного дослідження.</p>	2
<p>Розрізняти: різні підходи до класифікації методів психологічного впливу та роль методів активного</p>	<p>Тема 6. Загальна характеристика методів активного психологічного впливу на особистість</p> <p>Лекція 6. План: 1. Поняття та особливості методів психологічного впливу.</p>	2

1	2	3
<p>впливу у психологічній практиці.</p> <p>Враховувати: індивідуальні особливості та контекст для досягнення очікуваних результатів.</p> <p>Критично осмислювати: Ефективність та обмеження використання методів даної групи.</p>	<p>2. Класифікація методів психологічного впливу. 3. Психотерапевтичні методи: психотерапія, когнітивно-поведінкова терапія, гештальт-терапія. 4. Навчальні методи: методи, спрямовані на навчання новим навичкам або зміну навичок. 5. Тренінгові методи: з розвитку навичок спілкування, лідерства, управління стресом. 6. Відмінність методів, які сприяють самопізнанню, розвитку особистості та самореалізації.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 8,10,11,12,13,16,24,25,26,33,34,39,45,46 Додаткові: 2,3,4,6,8,9,12,13 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	3
<p>Бути здатним: враховувати умови забезпечення позитивних результатів в розвитку та підтримці психічного здоров'я.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; - підготовка до дискусійного обговорення: <i>Поясніть, що таке психологічний вплив та яка його мета? Дайте загальну характеристику основним методам психологічного впливу. Зазначте мету: психологічного консультування; психологічної корекції; психотерапії. Чому тренінг вважається однією з найефективніших форм навчання та роботи над собою? Обґрунтуйте свою думку.</i></p>	4
	<p>Практичне заняття 7. План: 1. Ефективність та обмеження використання методів психологічного впливу в розвитку та підтримці психічного здоров'я. 2. Роль методів активного впливу у психологічній практиці. 3. Навчальні методи: спрямованість на вироблення нових навичок або зміну сформованих. 4. Застосування психологічних методів у тренінгах особистісного розвитку. 5. Аналіз результатів тренінгу та його впливу на учасників з точки зору особистісного розвитку та самооцінки.</p>	2
<p>Усвідомлювати: сутність психологічного тренінгу для розвитку комунікативних навичок, лідерських якостей, управління стресом, підвищення ефективності праці.</p> <p>Розуміти: сутність консультації як методу підтримки в</p>	<p>Тема 7. Практика використання основних методів активного психологічного впливу Лекція 7. План: 1. Психологічний тренінг для розвитку комунікативних навичок, лідерських якостей, управління стресом, підвищення ефективності праці. 2. Методи організації тренінгового процесу: рольові ігри, групові дискусії, симуляційні вправи, кейс-стаді. 3. Застосування тренінгів для розвитку навичок ведення переговорів, управління конструктивними змінами в організації.</p>	2

1	2	3
<p>прийнятті рішень, поліпшенні робочого клімату</p> <p>Розрізняти: індивідуальні консультації та коучинг.</p> <p>Бути здатним: використовувати психологічну корекцію як метод поліпшення психологічного клімату в колективі, підтримку психологічного здоров'я.</p>	<p>4. Консультація як метод підтримки в прийнятті рішень, поліпшення робочого клімату: індивідуальні консультації, коучинг.</p> <p>5. Психологічна корекція як метод поліпшення психологічного клімату в організації, підтримка психологічного здоров'я.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 8,10,11,12,13,16,24,25,26,33,34,39,45,46 Додаткові: 3,4,6,8,9,12,13 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; <p>Завдання для творчої роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - написати Есе на тему: «Вплив психологічних методів на підвищення ефективності роботи в економічних організаціях»; «Важливість мотивації в управлінні персоналом та її вплив на продуктивність», «Основні риси успішного лідера та їх значення у командній роботі», «Аналіз причин та наслідків професійного вигорання в сучасному суспільстві», «Механізми впливу стресу на працездатність та шляхи його зменшення». - провести міні-дослідження (за вибором): провести опитування серед однолітків на тему: «Фактори, що впливають на професійне вигорання» та проаналізувати результати; «Дослідження рівня стресу серед працівників та його впливу на продуктивність», «Аналіз стилів лідерства у різних організаціях та їх вплив на роботу команди». - розробити короткий план тренінгу (за вибором): з підвищення мотивації та продуктивності праці співробітників організацій; навчання співробітників та управлінців ефективним комунікативним та лідерським навичкам; - описати реальний або вигаданий випадок економічного конфлікту в організації та розробити план психологічного втручання для його вирішення. - розробити програму тренінгу для розвитку лідерських навичок у молодих фахівців в економічній сфері; - розробити програму психологічної корекції для працівників, що пережили економічну кризу, з метою відновлення їхньої продуктивності та психічного благополуччя. 	8
	<p>Практичне заняття 8 План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна корекція та її практичне призначення. 2. Методи психологічної корекції. 	2

1	2	3
	<p>3. Психологічна робота з конфліктними ситуаціями в колективі, корекція поведінкових проблем у працівників, програми підтримки психологічного благополуччя.</p> <p>4. Умови ефективності основних методів активного психологічного впливу на індивідуальну та групову поведінку в організаціях.</p> <p>Практичне заняття 9.</p> <p>1. Розробка та проведення тренінгу мотивації персоналу: доцільність вибору кожного методу.</p> <p>2. Аналіз кейсу з конфліктної ситуації на робочому місці. Умови ефективності застосування вказаних методів.</p> <p>3. Проведення інтерв'ю з кандидатами на вакантне робоче місце: психологічні застереження.</p> <p>4. Прийоми вирішення проблеми низької продуктивності у роботі команди.</p>	<p>3</p> <p>2</p>
<p>Аналізувати: особливості когнітивно-поведінкової терапії (КПТ): методики стрес-менеджменту: техніки релаксації, медитації та управління стресом.</p> <p>Критично осмислювати: відмінності тренінгу особистісного розвитку: розвитку комунікативних навичок, лідерства та емоційного інтелекту.</p> <p>Бути здатним: співпрацювати із соціальними службами та консультативними центрами.</p>	<p>Тема 8. Сучасні психологічні методи та технології психосоціальної підтримки</p> <p>Лекція 8</p> <p>План:</p> <p>1. Когнітивно-поведінкова терапія (КПТ): методики стрес-менеджменту: техніки релаксації, медитації та управління стресом.</p> <p>2. Групова терапія: обговорення проблем і досвіду.</p> <p>3. Тренінги розвитку лідерства та емоційного інтелекту.</p> <p>4. Соціальні служби та консультативні центри: надання інформації та практичної допомоги.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 6,11,12,14,15,18,22,24,30,31,32, 47, Додаткові: Основні: 1,7,16,19,23,27 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; <p>Перелік тем за вибором студентів для творчих проєктів, есе, презентацій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використання когнітивно-поведінкової терапії для підтримки людей з в кризових ситуаціях. Дослідження сучасних підходів та практичних кейсів. - Технології онлайн-консультування в психосоціальній підтримці: можливості та виклики. Аналіз переваг та недоліків використання онлайн-терапії. - Групова терапія як метод соціальної підтримки для людей з депресією. Огляд теоретичних основ та практичних прикладів. - Психосоціальна підтримка у кризових ситуаціях: методи та підходи. 	<p>8</p>

1	2	3
	<p>- Роль коучингу в особистісному та професійному розвитку.</p> <p>- Використання VR-технологій у психотерапії: нові можливості для психосоціальної підтримки.</p> <p>Дослідження впливу віртуальної реальності на лікування фобій, тривожних розладів та інших психічних станів.</p>	
	<p>Практичне заняття 10</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічне обґрунтування програм адаптації у соціально-економічному середовищі. 2. Технології психологічної підтримки: дистанційні технології: телепсихологія, онлайн-консультації, мобільні додатки для укріплення психічного здоров'я. 3. Віртуальна реальність (VR): VR-терапія для опрацювання фобій, тривожності та посттравматичних станів. 4. Біофідбек та нейрофідбек: контроль фізіологічних процесів і мозкової активності за допомогою сучасних технологій. 	2
	<p>Практичне заняття 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні методи та технології, що використовуються для психосоціальної підтримки людей у кризових ситуаціях. 2. Використання когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) для подолання стресу з посиланням на основні принципи КПТ. 3. Розробка плану консультування клієнта, який переживає стрес на роботі, використовуючи методи КПТ. Аналіз випадків надання психосоціальної підтримки співробітникам організацій, фірм, підприємств 	2
<p>Розрізняти: основні принципи ефективної комунікації.</p> <p>Розуміти: взаємообумовленість умов, які сприяють створенню довірчого середовища через відкритість та конфіденційність.</p> <p>Критично осмислювати: прийоми активного слухання; перефразування; резюмування; ефективне надання зворотнього зв'язку; «Я-твердження».</p>	<p>Тема 9. Методологічне забезпечення ефективної комунікації, розвитку довіри та підтримки у безпечному соціально-економічному просторі</p> <p>Лекція 9.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи ефективної комунікації. 2. Створення довірчого середовища через відкритість та конфіденційність. 3. Психологічна сутність підтримки в безпечному середовищі. 4. Ефективне спілкування у контексті психології партнерства: прийоми активного слухання; перефразування; резюмування; ефективне надання зворотнього зв'язку; «Я-твердження». <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основні: 3,10,11,12,16,22,24,30,1,34,39,41,43,47</p> <p>Додаткові: 1,4, 5,12,13</p> <p>Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	2

1	2	3
<p>Бути здатним: ефективно надавати зворотній зв'язок та формулювати «Я-твердження».</p>	<p>Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; Перелік тем на вибір для творчих: проєктів, есе, презентацій: - <i>Методи активного слухання у професійному середовищі: дослідження технік активного слухання та їх вплив на комунікацію в організаціях (за методикою Маршала Розенберга).</i> - <i>Роль прозорості та відкритості у формуванні довіри в організації: аналіз важливості прозорості процесів і відкритої комунікації для побудови довіри серед співробітників.</i> - <i>Емоційна підтримка як ключовий елемент успішного колективу: вивчення видів емоційної підтримки та їх значення для психологічного клімату в колективі.</i> - <i>Використання сучасних технологій для підвищення ефективності комунікації: дослідження впливу ІТ-рішень (месенджерів, відеоконференцій) на якість внутрішньої комунікації в організації.</i> - <i>Етика та повага як основа для розвитку довіри в робочому середовищі: аналіз ролі етичної поведінки та взаємоповаги у створенні довірливих відносин в організації.</i> - <i>Стратегії управління конфліктами для забезпечення безпечного робочого простору: дослідження методів вирішення конфліктів і їх вплив на загальний рівень безпеки та довіри в колективі (за методикою Маршала Розенберга).</i> <i>Психологічний клімат і його вплив на продуктивність роботи команди: вивчення зв'язку між сприятливим психологічним кліматом і ефективністю роботи співробітників.</i> - <i>Тімбілдинг як інструмент розвитку взаємодопомоги та підтримки в колективі: аналіз ефективності тимбілдингових заходів для зміцнення командного духу та взаємодопомоги серед співробітників.</i> - <i>Роль менторства і коучингу у професійному розвитку та підтримці персоналу: дослідження впливу менторства та коучингу на кар'єрний ріст і психологічну підтримку працівників.</i></p>	12
	<p>Практичне заняття 12. План: 1. Емпатійне спілкування: розуміння і трансформація внутрішнього стану співрозмовника. 2. Ненасильницьке спілкування (ННС); «Мова життя» в професійній діяльності соціального психолога (за методикою Маршала Розенберга). 3. Технологія розвитку культури міжособистісного спілкування. Інструменти конструктивного зворотного</p>	2

1	2	3
	<p>зв'язку та психологічної підтримки в сучасних соціально-економічних умовах.</p> <p>4. Бар'єри ефективного спілкування та способи їх попередження.</p> <p>Практичне заняття 13.</p> <p>1. Аналіз методів встановлення ефективної комунікації.</p> <p>2. Розробка плану комунікаційної стратегії в організації.</p> <p>3. Практичні вправи з використанням прийомів активного слухання.</p> <p>4. Аналіз кейсу з вирішення конфліктних ситуацій, що виникають в організаціях.</p> <p>Практичне заняття 14.</p> <p>1. Тренінг для розвитку довіри у команді.</p> <p>2. Психодіагностика емоційної компетентності співробітників.</p> <p>3. Психологічні параметри створення безпечного соціально-економічного простору: форми та методи впливу.</p>	<p></p> <p>2</p> <p>2</p>
<p>Розуміти: основні компоненти емоційного інтелекту.</p> <p>Аналізувати: методи розвитку емоційного інтелекту.</p> <p>Критично осмислювати: можливості управління власними емоційними траєкторіями.</p> <p>Бути здатними: використовувати рольові ігри, тренінги спілкування та інтерактивні вправи для покращення міжособистісних навичок.</p>	<p>Тема 10. Методи та технології розвитку емоційного, міжособистісного інтелекту, управління власними емоційними траєкторіями</p> <p>Лекція 10.</p> <p>План:</p> <p>1. Визначення основних компонентів емоційного інтелекту.</p> <p>2. Методи розвитку емоційного інтелекту.</p> <p>3. Розвиток міжособистісного інтелекту на основі розуміння різних аспектів міжособистісних відносин.</p> <p>4. Використання ролевих ігор, тренінгів спілкування та інтерактивних вправ для покращення міжособистісних навичок.</p> <p>5. Управління власними емоційними траєкторіями: розвиток навичок саморегуляції та стресостійкості.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 5,16,18,23,27,29,30,31,38,40,41,43,47 Додаткові:4,5,6,7,12,13,15 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; <p>Перелік тем для творчих проєктів, есе, презентацій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Методи розвитку емоційного інтелекту в професійному середовищі: Вивчення та аналіз практичних методів, які сприяють розвитку емоційного інтелекту серед працівників у різних сферах. - Роль емпатії у міжособистісних відносинах та соціальній компетентності: дослідження значення 	<p>8</p>

1	2	3
	<p>емпатії у формуванні здорових відносин та підвищенні соціальної компетентності.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Технології управління стресом та саморегуляції емоцій: вивчення сучасних технік ментального тренування, медитації та інших практик для розвитку стресостійкості та емоційної саморегуляції. - Використання ролевих ігор для розвитку міжособистісних навичок: аналіз ефективності ролевих ігор та тренінгів спілкування у покращенні навичок міжособистісної взаємодії. - Емоційний інтелект як фактор успішного лідерства та управління командою: дослідження впливу емоційного інтелекту на ефективність лідерства та управління командою у бізнес-середовищі. - Психологічні стратегії управління емоційними реакціями в складних ситуаціях: вивчення та аналіз психологічних методів для контролю емоційних реакцій під час конфліктів або стресових ситуацій. - Розвиток соціальної компетентності через інтерактивні вправи: дослідження ефективності інтерактивних вправ і тренінгів для підвищення соціальної компетентності та розуміння міжособистісних динамік. 	
	<p>Практичне заняття 15. План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні компонентів емоційного інтелекту: сприйняття емоцій, розуміння емоцій, регуляція емоцій та виявлення емпатії. 2. Застосування практичних методів для розвитку кожного з компонентів емоційного інтелекту. 3. Навички емоційної свідомості та контролю емоційних реакцій. 4. Використання ролевих ігор, тренінгів спілкування та інтерактивних вправ для покращення міжособистісних навичок. 5. Використання психологічних стратегій для управління емоційними реакціями у важких ситуаціях. 	2
	<p>Практичне заняття 16. План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи розвитку емоційного інтелекту в професійному середовищі. 2. Аналіз ситуації та розробка стратегії управління емоціями, використовуючи конкретні техніки. 3. Практичне застосування методів розвитку міжособистісного інтелекту: обговорення ефективності використаної методики. 4. Розробка індивідуального плану розвитку емоційного інтелекту, включаючи конкретні техніки та вправи. 	2

1	2	3
	5. Розробка програми тренінгу для розвитку емоційного інтелекту з описом кожного етапу тренінгу та очікуваних результатів.	
<p>Розрізняти: технології розвитку резиліентності, здатність особистості адаптуватися до стресу та труднощів, зберігаючи психологічну стійкість і благополуччя.</p> <p>Розуміти: когнітивно-поведінкові техніки: ідентифікація та модифікація негативних мисленнєвих патернів</p> <p>Критично осмислювати: когнітивно-поведінкові техніки: ідентифікацію та модифікацію негативних мисленнєвих патернів.</p> <p>Бути здатним: застосовувати практики усвідомленості для підвищення емоційної саморегуляції.</p>	<p>Тема 11. Технологія розвитку резиліентності особистості та профілактика емоційного вигорання Лекція 11 План: 1. Технологія розвитку резиліентності, здатність особистості адаптуватися до стресу та труднощів, зберігаючи психологічну стійкість і благополуччя. 2. Психодедукація: навчання основам психологічної стійкості та методам управління стресом. 3. Когнітивно-поведінкові техніки: ідентифікація та модифікація негативних мисленнєвих патернів 4. Майндфулнес та медитація: практики усвідомленості для підвищення емоційної саморегуляції.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 15,16,19,20,24,27,29,38,40,43 Додаткові: 7,15 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; Перелік тем для творчих проєктів, есе, презентацій: - Основні аспекти резиліентності особистості: теорії та дослідження: розгляд теоретичних концепцій резиліентності (наприклад, концепції ототожнення, розвитку, захисту). - Вплив соціально-економічних факторів на резиліентність: аналіз впливу економічних умов на психічне здоров'я та резиліентність. Роль соціальних мереж і підтримки різних соціальних груп у підтримці резиліентності. - Технології та інновації для розвитку резиліентності. Огляд сучасних цифрових інструментів та додатків для підтримки психічного здоров'я та резиліентності. - Профілактика емоційного вигорання серед професіоналів в сфері соціально-економічної психології. Аналіз основних причин емоційного вигорання в соціально-економічній сфері діяльності. - Психологічні підходи до підвищення резиліентності в умовах кризових ситуацій. Вивчення впливу кризових ситуацій (економічних, соціальних, особистісних) на резиліентність. - Роль саморегуляції і психологічної самопомоги у розвитку резиліентності. Вивчення методів саморегуляції (наприклад, медитація, йога, дихальні практики) як інструментів для підвищення резиліентності. Роль самопомоги та психологічних тренінгів у формуванні психологічної стійкості та здатності до адаптації.</p>	8

1	2	3
	<p>Практичне заняття 17. План 1. Раннє виявлення симптомів емоційного вигорання: моніторинг власного стану та визначення ранніх ознак вигорання. 2. Техніки релаксації: дихальні вправи, прогресивна м'язова релаксація, йога. 3. Психологічна допомога та супервізія: консультації з психологом або коучем. 4. Професійна супервізія для фахівців, що працюють у стресових умовах. 5. Психотехнологія розвитку життєстійкості.</p>	2
	<p>Практичне заняття 18. План 1. Профілактика емоційного вигорання у професійній діяльності: основні фактори, що можуть призвести до емоційного вигорання. 2. Характеристика методів і технік резиліентності . 3. Аналіз власного рівня резиліентності та визначення конкретних стратегій і технік розвитку і покращення свого стану. 4. Формування навичок стресостійкості в симуляційних умовах. 5. Роль психолога у розвитку резиліентності клієнтів.</p>	2
<p>Узагальнювати: психологічні методи та технології в переговорному процесі. Розуміти: етапи переговорного процесу та його особливості з урегулювання конфліктів. Критично осмислювати: медіацію як ефективну технологію вирішення конфліктів.</p>	<p>Тема 12. Сучасні психологічні методи та технології в переговорному процесі Лекція 12 План: 1. Поняття та психологічні методи і технології в переговорному процесі. 2. Етапи переговорного процесу. 3. Переговорний процес з урегулювання конфліктів. 4. Медіація як ефективна технологія вирішення конфліктів.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 5, 11, 13, 14, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 31, 39, 46 Додаткові: 1, 4, 5, 8, 10, 12, 15 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; Перелік тем для творчих проєктів, есе, презентацій: - Вплив комунікаційних стратегій на результативність переговорів. Аналіз ефективності різних комунікаційних підходів (активне слухання, емпатія, використання мови тіла) у переговорному процесі. - Використання нейропсихологічних методів у переговорах. Дослідження впливу нейропсихологічних аспектів (наприклад, емоційного інтелекту, когнітивних стилів) на результативність переговорів.</p>	4

1	2	3
	<ul style="list-style-type: none"> - Техніки вирішення конфліктів у переговорах. Огляд методів конструктивного вирішення конфліктів та управління конфліктними ситуаціями під час переговорів. - Використання психології впливу та переконання у переговорах. Розгляд стратегій впливу (<i>переконання, аргументація, використання авторитету</i>) для досягнення поставлених цілей у переговорах. - Роль психологічної підготовки у переговорному процесі. Аналіз методів психологічної підготовки до переговорів (підготовка до важливих розмов, аналіз стратегій опонента тощо) та їх вплив на результативність. - Використання технологій віртуальної реальності у тренінгах з переговорів. Розгляд можливостей використання віртуальної реальності для тренування навичок у переговорах та симуляції реальних ситуацій. - Психологічні аспекти міжкультурних переговорів. Дослідження особливостей взаємодії та комунікації. <p>Практичне заняття 19. План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використання сучасних технологій у переговорному процесі. 2. Можливості використання активного слухання в переговорах. 3. Техніки вирішення конфліктів у переговорах: використання психологічних методів для визначення інтересів, потреб та мотивації сторін. 4. Застосування технік релаксації та стрес-менеджменту для збереження спокою та об'єктивності під час переговорів. 5. Мотиваційне інтерв'ю: спрямовання на виявлення внутрішніх мотивів партнера та створення умов для його зацікавленості у спільному рішенні. Створення атмосфери довіри та відкритості. Емоційний інтелект (EQ). 	3
<p>Розуміти: стратегії психологічного впливу в переговорному процесі.</p> <p>Визначати: доцільність використання технік психологічного впливу: активне слухання: демонстрація уважності та зацікавленості до співрозмовника.</p> <p>Бути здатним: модельовати поведінку у переговорному процесі з</p>	<p>Тема 13. Стратегії та техніки психологічного впливу в переговорному процесі</p> <p>Лекція 13 План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегії психологічного впливу в переговорному процесі. 2. Техніки психологічного впливу з використанням активного слухання: демонстрація уважності та зацікавленості до співрозмовника. 3. Рефреймінг: зміна сприйняття ситуації через переформулювання. 4. Модельовання поведінки: використання прикладів та аналогій для пояснення позиції сторін. <p>Рекомендовані джерела:</p>	2

1	2	3
використанням прикладів та аналогій для пояснення позиції.	Основні: 4,16,17,22,23,24,27,28,29,30,31,39,43,46 Додаткові: 1,4,5,8,10,12,15 Інтернет-ресурси: 1-11.	
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; <p>Перелік тем для творчих проєктів, есе, презентацій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Психологічні аспекти переговорного процесу: від теорії до практики. Розгляд основних теорій психологічного впливу та їх застосування у переговорах у соціально-економічному контексті. - Техніки активного слухання в переговорах: значення та практика. Вивчення та аналіз ролі активного слухання у структуруванні ефективного переговорного процесу. - Інтеграція емоційного інтелекту в переговори: стратегії та вплив. Дослідження впливу емоційного інтелекту на успішність переговорів та практичні методи його розвитку серед психологів. - Використання психології впливу для управління конфліктами у бізнесі та організаціях. Аналіз психологічних технік управління конфліктами з метою покращення комунікації та забезпечення успішних переговорів. - Роль невербальної комунікації у переговорах: вплив мови тіла та жестів. Вивчення важливості невербальних сигналів у підтримці або зміні переговорних позицій. - Психологічні аспекти міжкультурних переговорів: адаптація та ефективність. Розгляд особливостей міжкультурного спілкування та впливу культурних відмінностей на переговорний процес. - Використання технологій для тренування навичок впливу та переговорів. Огляд сучасних технологій, таких як віртуальна реальність або симуляційні програми, для тренування психологічних навичок у переговорах. 	4
	<p>Практичне заняття 20</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль емоцій у переговорному процесі. 2. Використання методів переконання з метою досягнення успішного результату в переговорах. 3. Стратегії маніпуляції та їх етичність в переговорах. 4. Вплив невербальної комунікації на результати переговорів. 	2
<p>Розуміти: психологічні інструменти підтримки переговорного процесу. Визначати:</p>	<p>Тема14. Психологічні інструменти підтримки переговорного процесу</p> <p>Лекція 14.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічне забезпечення підтримки сторін переговорного процесу. 	2

1	2	3
<p>вплив сучасних психологічних методів на переговори в організаціях.</p> <p>Критично осмислювати: психотерапевтичні підходи, що використовуються у переговорному процесі, зокрема: когнітивно-поведінкова терапія (КПТ).</p> <p>Бути здатним: здійснювати психодіагностичну оцінку особистісних якостей учасників переговорного процесу.</p>	<p>2. Психодіагностика: оцінка особистісних якостей учасників переговорного процесу.</p> <p>3. Психотерапевтичні підходи: когнітивно-поведінкова терапія (КПТ) та можливості використання у переговорах.</p> <p>4. Вплив сучасних психологічних методів на переговори в організаціях, фірмах, підприємствах.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 4,16,17,22,23,24,27,28,29,30,31,39,43,46 Додаткові: 1,4,5,8,10,12,15 Інтернет-ресурси: 1-11.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - підготовка до семінарського заняття; <p>Перелік тем для творчих проєктів, есе, презентацій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Активне слухання як інструмент ефективних переговорів. Дослідження технік активного слухання та їх вплив на результативність переговорів. - Емоційний інтелект у переговорному процесі: методи розвитку та застосування. Аналіз ролі емоційного інтелекту у створенні ефективної переговорної атмосфери та стратегій його розвитку. - Невербальна комунікація: ключові техніки та їх застосування в переговорах. Вивчення основних невербальних сигналів та їх вплив на переговорний процес. - Медіація як психологічний інструмент управління конфліктами в переговорах. Розгляд технік медіації, їх ефективність у вирішенні конфліктів та сприяння успішним переговорам. - Техніки переконання та впливу у переговорах: психологічні аспекти. Огляд методів впливу та переконання, використання цих технік для досягнення переговорних цілей. - Стратегії вирішення конфліктів у переговорах: від теорії до практики. Аналіз різних стратегій вирішення конфліктів, їх психологічні основи та практичне застосування у переговорному процесі. - Використання когнітивно-поведінкових технік для покращення переговорних навичок. Дослідження когнітивно-поведінкових методів та їх роль у підвищенні ефективності переговорів. - Психологічні техніки зниження стресу та напруги під час переговорів. Розгляд методів стрес-менеджменту та їх застосування для підтримки психологічної рівноваги у процесі переговорів. - Використання психометричних інструментів для підготовки до переговорів. Огляд психометричних тестів та їх роль у підготовці та плануванні переговорного процесу. 	4

1	2	3
	<p>- Роль самооцінки та впевненості у переговорах: психологічні інструменти підтримки. Дослідження впливу самооцінки на переговорний процес та методи її покращення.</p>	
	<p>Практичне заняття 21. План: 1. Сучасні психологічні методи як невід'ємна складова успішного переговорного процесу. 2. Ознайомлення з методикою DISC та можливості застосування знань про типи особистостей у контексті переговорного процесу. 3. Переваги та обмеження використання методики DISC для оцінки особистісних якостей учасників переговорів. 4. Роль психолога в підготовці до переговорів. 5. Використання психотерапевтичних підходів у переговорах.</p>	2
Індивідуальне завдання		28
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Актуальні проблеми теоретичної психології. Метод. рекомендації до курсу «Актуальні проблеми теоретичної психології» для здобувачів рівня вищої освіти спец. 053 «Психологія» / уклад. О.І.Кононенко. - Одеса, 2023. – 49 с.
2. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Методика та організація досліджень з психології. Вид-во: Центр навчальної літератури. 2019. 360 с.
3. Tarasenko, T., Sorokina, N., Kashchenko, N., **Branitska, T.**, & Kukhar, I. (2024). International collaboration in public governance: assessing the role of collective initiatives and organisations Міжнародна співпраця в державному управлінні: оцінка ролі колективних ініціатив та організацій. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 2024ss0715.
<https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0715>
4. Kosholap, A., Maksymchuk, B., **Branitska, T.**, Martynets, L., Boichenko, A., Stoliarenko, O., Matsuk, L., Surovov, O., Stoliarenko, O., & Maksymchuk, I. (2021). Neuropsychological Bases of Self-Improvement of Own Physical Health of Future Teachers in the Course of University Education. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(3), 171-190.
<https://doi.org/10.18662/brain/12.3/226>
5. Yermak, S., Soldatenko, O., Stetsenko, I., **Branitska, T.**, Chumeiko, Z. Entrepreneurship personnel professional competence development model.(Модель розвитку професійної компетентності підприємницького персоналу). *Journal of Entrepreneurship Education 2019 Volume 22, Issue 5*,
<https://www.abacademies.org/articles/Entrepreneurship-personnel-professional-competence-1528-2651-22-5-460.pdf>
6. Oksana Shportun¹, **Tetiana Branitska**, Vasyl Kaplinsky, Olena Zharovska, Natalia Bayurko, Eduard Siryk. (2020.). Peculiarities of Leadership Manifestation in the Youth Social Group.(Особливості прояву лідерства в молодіжній соціальній групі). *Postmodern Openings*, 2020. Volume 11, (1). pp.177-199.
<https://doi.org/10.18662/po/11.1sup1/129>
<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/2614>
7. **Branitska, T.**, Administrative and socio-economic systems: scientific and practical aspects of sustainable development. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, (Адміністративні та соціально-економічні системи: науково-практичні аспекти сталого розвитку. Монографія. Ополь: Академія менеджменту та адміністрації в Ополь, 2021; ISBN 978-83-66567-29-0; pp.480, illus., tabs., bibls. <https://www.wszia.opole.pl/wp-content/uploads/2020/05/Web-book-monograf-2021.pdf>
8. **Branitska. N.** Logutina, Psychodiagnosis and conflict forecasting in management // *Психодіагностика та прогнозування конфліктів в управлінській діяльності. Administrative and socio-economic systems: scientific and practical aspects of sustainable development.* Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2021; ISBN 978-83-66567-29-0; pp.480, illus., tabs., bibls.
9. **Tetiana R.Branitska**, Nataliia V. Logutina. Academic Success in the Context of Distance Learning (Академічний успіх в контексті дистанційного навчання)

Modern management: theories, concepts, implementation. Monograph. (Сучасний менеджмент: теорії, концепції, впровадження. Монографія). Editors: Marian Duczmal, Tetyana Nestorenko. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2021, pp.394, illus., tabs., bibls. ISBN 978-83-66567-24-2.

10. **Branitska, T.**, Zharovska, O., The communication efficiency in the context of partnership pedagogy. Socio-economic development of the regions in conditions of transformation. (Соціально-економічний розвиток регіонів в умовах трансформації). /Монографія. Ополье /Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. pp.241-251.

https://test.wszia.opole.pl/wp-content/uploads/2020/03/Monograf-032020_WEB-Book-1.pdf

11. **Браніцька Т. Р.** Конфліктологічна культура фахівців соціально-економічних професій: технологія формування: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. 462 с.

12. **Браніцька Т. Р.** Психодіагностика: діагностичний інструментарій навчально-методичний посібник / Матохнюк Л. О., Браніцька Т. Р., Шпортун О. М. – Вінниця: КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», 2021. – 559с.

13. **Браніцька Т. Р.** Конфліктологічна культура фахівців соціально-економічних професій: діагностичний інструментарій: метод. реком. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2019. 152 с.

14. **Браніцька Т. Р.** Технологія формування конфліктологічної культури фахівців соціально-економічних професій: навч.-метод. посіб. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2021. 148 с.

15. **Браніцька Т. Р.** Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях: практикум / упорядники Т. Р. Браніцька, Л. О. Матохнюк, О. М. Шпортун 2022. Вінниця, 131 с.

16. **Браніцька Т. Р.** Ефективна взаємодія на засадах педагогіки партнерства: методичний інструментарій. Тетяна Ромуальдівна Браніцька – Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2020. 76 с.

17. **Tetiana Branitska**, Nataliya Logutina. (2024) Медіація як засіб розвитку конфліктологічної компетентності управлінців: психологічний аспект. *Mediation as a means of conflict competence development of future managers: psychological aspects*. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування» Одеса: Видавничий дім «Гельветика», Вип.1, 2024. Р.46-52/ UDC 005.95-051:005.336.2. DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2023-3.05>

18. **Branitska Tetiana**, Herasimova Olena, Nataliya Logutina, *The role of emotional intelligence In the system of manager's main competencies*. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування» Одеса: Видавничий дім «Гельветика», Вип.3, 2023. Р.36-43/ UDC 005.95-051:005.336.2. DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2023-3.05>

19. **Branitska Tatiana**, Ryabokon Olga, Logutina Nataliya. *Professional burnout of teachers as psychological and pedagogical problem in modern conditions*. Bulletin of Postgraduate education. Issue 25(54) Educational Sciences Series (Category «B») [https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-25\(54\)](https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-25(54))

20. **Tetiana Branitska** (2022), *Development of psychological culture of personality in the system of continuing education*. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 2. 88 с. <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/27/24>
21. **Браніцька Тетяна Ромуальдівна**, Кашенко Нінель Володимирівна, Кухар Іван Григорович (2021). Культурна дипломатія як спосіб комунікації в інтересах національної безпеки України. ЕКСПЕРТ: ПАРАДИГМИ ЮРИДИЧНИХ НАУК І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ EXPERT: PARADIGM OF LAW AND PUBLIC ADMINISTRATION № 4 (16) серпень 2021, С.167-168 ст. <https://maup.com.ua/assets/files/expert/16/13.pdf>
22. Бурмака Т.М. Комунікативний менеджмент: конспект лекцій / Т.М. Бурмака, К.О. Великих ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 69 с.
23. Ващенко І.В., Кляп М.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. / І.В.Ващенко, М.І.Кляп. К.: Знання, 2013. – 407 с.
24. Впровадження відновного підходу, посередництва, медіації та практики функціонування служб порозуміння в закладах освіти/Андреєнкова В. Л., Байдик В. В., Войцях Т. В. та ін. – Київ: видавництво ФО-П Буря О.Д., 2023 – 188 с.
25. Галян О. І., Галян І.М. Експериментальна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2012. 398 с.
26. Галян І.М. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вузів. – К.: Академвидав, 2009. – 464 с.
27. Гоулман Д. Емоційний інтелект в бізнесі. Деніел Гоулман; пер.з англ. С.-Л. Гумецької. – Харків: Віват, 2021 р. 528 с.
28. Ефективне управління конфліктами. Базові навички медіатора [тренінговий комплекс] / В. В. Волосник, А. В. Горіна, І. О. Муратова, В. В. Ланько, В. О. Мельман, С. А. Хасая; за заг. ред. В. О. Мельман. – Харків, 2018 – 97 с.
29. Козлова В. Технологія EQ – WOOST. Як використовувати емоційний інтелект у бізнесі і житті. Львів: Видавництво Старого Лева. 2019 р., 176 с.
30. Комунікативний менеджмент: навчально-методичний посібник для студентів економічного факультету освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів / Олійник Н. Ю. Кам'янець-Подільський, 2020. – 112 с.
31. Комунікативний менеджмент: практикум для самостійного(дистанційного) закріплення лекційного матеріалу студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, економічних спеціальностей: Держ. біотехн. ун-т ; Уклад. В.М. Нагаєв. – Харків : КП «Міська друкарня», 2022. – 97 с.
32. Максименко С.Д., Касинець М.М. Методологія і метод як евристична функція психогенетичного потенціалу особистості/ Українська психологія. XXI століття. Початок. (Дні української психології в Берліні): матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю 27-28 квітня 2023 року: Зб. матеріалів // За ред. В.Г. Панка. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 613 с.

33. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. М 17 Експериментальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
34. Матейко Н.М. Основи психодіагностики: інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2013. – 80с.
35. Методологеми психології [Текст]: монографія / М. В. Савчин. - К. : Академвидав, 2013. 221,с.
36. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посібник / М. С. Корольчук, Ю. Л. Трофімов, В. І. Осьодло та ін./ К.: Ніка-Центр, 2013. 336 с.
37. Морено, Я.Л. Соціометрія: Експериментальний метод та наука про суспільство / Я.Л.Морено: пров. з англ. К.: «Концепції», 2001. 384 с.
38. Носенко Е. Л., Коврига Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції. К.: Вища школа, 2013. 126 с.
39. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. – 580 с.
40. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу. Навчально-методичний посібник. /Андреєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П., Мельничук В. О., Сабліна Н. О., Флярковська О. В.,Харківська Т. А. – К., 2023. – 149 с.
41. Розенберг Б. Маршал «Ненасильницьке спілкування: мова життя»». / М.Б. Розенберг; пер.з англ. О.І.Олійник. –Харків: Вид-во«Ранок», 2020. – 256 с.
42. Сватенкова Т.І., Тимошенко О. А. Методологічні та теоретичні проблеми психології. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 143 с.
43. Стейн С. Дж., Бук Г. И. Переваги EQ. Емоційний інтелект та ваші успіхи / Пер. с англ.: Баланс Бізнес Букс. 2017. 384 с.
44. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посібн. Київ : ДП Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.
45. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.
46. Штифурак В.Є., Штифурак В.С., Бурлака Н.І. Психологія соціального впливу в умовах групової роботи. Монографія. – Вінниця.: Видавничо – редакційний відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2023. 340с.
47. Штифурак В.С., Шаманська О.І. Психологічна допомога: види, підходи та напрями. Навчальний посібник. Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс», 2020. 340с.

Допоміжна література:

1. Branitska T., Logutina N., Psychodiagnosis and conflict forecasting in management // *Психодіагностика та прогнозування конфліктів в управлінській діяльності. Administrative and socio-economic systems: scientific and practical aspects of sustainable development*. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2021; ISBN 978-83-66567-29-0; pp.480, illus., tabs., bibls.
2. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Х.:НУЦЗУ, 2020. 141 с.

3. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. — К.: «ВД «Професіонал», 2007. — 208 с.
4. Джонсон, Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Д.В.Джонсон; Пер. з англ. В.Хомика. -К.: Вид. дім „КМ Академія", 2013. 288 с.
5. Карамушка Л.М. Психологія управління конфліктами в організації (на матеріалі діяльності освітніх організацій) : монографія / Л.М. Карамушка, Т.М. Дзюба. – К. : Наук. світ, 2019. – 268 с.
6. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Технології проведення психологічного тренінгу» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» / Вдовіченко О. В. Одеса: Університет Ушинського, 2021. 34 с.
7. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с.
8. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія. К.: Міленіум, 2008. –216 с.
9. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання. [текст] : навч. посіб. / В. М. Федорчук – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 250 с.
10. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.
11. Haig B. D. The importance of scientific method for psychological science. Psychology, Crime and Law. 2018. December. P. 1–15.
12. Journal of Personality and Social Psychology. Journal of American Psychological Association. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/psp/>
13. Gordon T. Parent Effectiveness Training. N.Y.: Wyden Inc., 2000. 260p.
14. Hertel, A.V. Professionelle Konfliktlösung, Führenmit Mediations kompetenz. A.von Hertel. Frankfurt; New York: Campus Verlag, 2003.267 S.
15. Mayer, J. D. Emotional Intelligence in Everyday Life: A Scientific Inquiry. New York: Oxford University Press. 2020.

Web-ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. URL: <http://psylib.kiev.ua/>
3. Сайт бібліотеки Київського політехнічногоінституту імені Ігоря Сікорського. URL: <https://www.library.kpi.ua/>
4. Сайт журналу «Психологічний часопис». URL: <http://ua.appsyjournal.com/>

5. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Режим доступу: <http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>
6. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України Режим доступу: <http://psychology-naes-ua.institute/info/6/>
7. Психологія: фахові видання України у вітчизняних та міжнародних базах даних. Режим доступу: <https://cutt.ly/HtcYIXV>
8. Google Scholar : пошукова система Режим доступу: <https://scholar.google.com/>
9. European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences. Режим доступу: <http://archives.esf.org/home.html>
10. Scopus. Режим доступу: <http://www.elsevier.com/>
11. Web of Science. Режим доступу: <http://clarivate.com/web-of-science/group/>
12. Index Copernicus International. Режим доступу: <https://www.indexcopernicus.com/index.php/en/>
13. Наукова соцмережа www.Science-Community.org. Режим доступу: http://ather.ucoz.ru/news/pedagogichna_psihologija/2011-03-04-329; <http://www.psiholognew.com/>; <http://www.psihologu.info/>.